

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

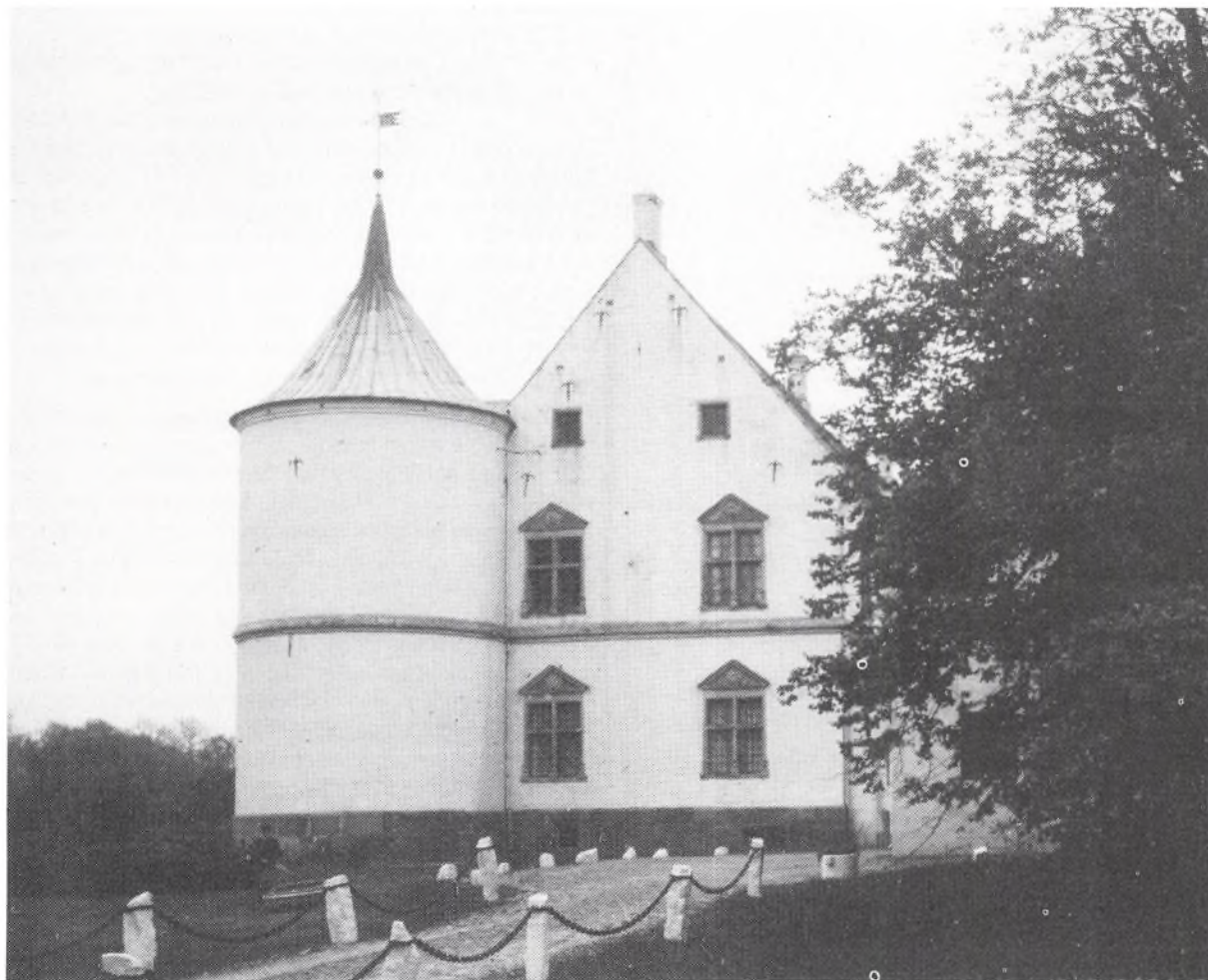
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sig ja til dansk indflydelse	. side 2
Lindenberg	side 6
Gudumlund	side 8
Lerckenfeldt - borg, herregård og slægtsgård	side 9
Grandgård i Lille Ramsing	side 10
Knuth Becker - elev på Asdal	side 12

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgaardsforening

April - Maj 1992

Nr. 297 - 50. årgang

*Lindenberg Slot - sydfløjens østgavl med hjørnetårn.
Lindenberg gods har tilhørt slægten Schimmelmann siden 1762,
og dette historiske herresæde tager imod slægtsgårdsforeningens
medlemmer, når de tager på årsmødeudflugt den 31. maj.*

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37 (efter 17). Træffes bedst tirsdag. Postgiro nr. 808 31 42

Ejendomskonsulent:

Anders Frederiksen, Søndertoften 17, 9500 Hobro
tlf. 98 51 10 25

Slægtsgaardsarkivet:

»Klostergaarden«, Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 53 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K,
tlf. 33 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, »Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 64 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, »Lindegård«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37
(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskredsen)

(Ovennævnte tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg.)

Gårdejer Poul Ancher Hansen, »Stensebygaard«, Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 56 48 84 60
(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer, fhv. borgmester Verner Larsen, »Biltrisminde«, Åbovej 17, Herlufille,
4160 Herlufmagle, tlf. 53 75 11 61

Gårdejer Arne Højland, Bakkedraget 3,
4270 Høng, tlf. 53 55 28 41
(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen, »Skovvang«, Præstøvej 107,
4640 Fakse, tlf. 53 82 51 45
(Formand: Sjælland-Syd)

Proprietær Jens Peder Skov Jensen, »Hobygården«, Hobyvej 37,
4983 Dannemare, tlf. 53 94 41 63
(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, »Mariesminde«, Røjrupvej 41,
5550 Langeskov, tlf. 65 97 23 21
(Formand: Fynskredsen)

Gårdejer Elise Jensen, »Højtoftgård«, Gammelby 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkredsen)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,
6230 Rødekro, tlf. 74 66 66 97
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,
6830 Nr. Nebel, tlf. 75 28 81 14
(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,
6880 Tarm, tlf. 97 37 30 08

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning,
6900 Skjern, tlf. 97 36 20 74
(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted,
7100 Vejle, tlf. 75 86 50 21
(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen, »Kjærsgård«, Skadholsvej 5,
Gjerbøl, 7732 Snedsted, tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen, Toftegård, Vrouevej 15, Vroue,
7800 Skive, tlf. 97 54 70 31.
(Formand: Midtjysk kreds)

Gårdejer Henry Slemming, »Ryttergaarden«, Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99
(Formand: Århus Amt)

Gårdejer A.C. Winther Hansen, »Trillbakkegård«, Korsbjergvej 3 b, Grydsted,
9240 Nibe, tlf. 98 35 16 03.
(Formand: Himmerlandskredsen)

Gårdejer Esben Saksager, »Saksager«, Saksagervej 190,
9760 Vrå, tlf. 98 98 80 16
(Formand: Vendsysselkredsen)

Gårdejer Ingrid Houbak, »Gedemaalsgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,
9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

EF-Unionen

Vi står nu kun to måneder før EF afstemningen, og kan konstatere at stemningen i befolkningen langsomt svinger til en positiv holdning til afstemningstemaet. Det bør ikke undre nogen, at vi er på vej til et flertal, men det må ikke få nogen til at sige at det går nok, for der er intet der er sikkert, og derfor må vi alle tage en tørv for at oplyse om, hvad der er af fordele og ulemper i det udvidede EF samarbejde.

Set med landbrugets øjne er der sket endnu en stor begivenhed, idet EF's landbrugsministre på et møde i forgangne uge lagde Mc. Sherri planen i skuffen. Det er såre godt, men det betyder ikke nødvendigvis at den bliver der for evigt, men vi kan vel forvente, at den, når og hvis den bliver gravet frem igen, vil blive revideret på en sådan måde, at den tager betydeligt mere hensyn til det erhvervsmæssige landbrug.

De vilkår man byder de unge landmænd der forventer at skabe en fremtid for en familie, er ikke lyse, og vi må vel desværre konstatere, at det skal betragtes som et lyspunkt, hvis EF's prisfastsættelser for det kommende år ikke medfører prisfald. Derfor må danske landmænd kæmpe på flere fronter. Når vi konstaterer, at vi har stigende priser på vore salgsafgrøder, og stadig har stigende omkostninger generelt, ja, så er der kun en vej ud af klemmen, nemlig ved en fortsat mere effektiv udnyttelse af vore driftsmidler, altså en stigende produktion pr. enhed, og det er vel ikke det EF beder om i disse tider.

Også på den hjemlige politiske scene er der oprud. Vi oplever i disse dage, hvordan landets største parti slider sig i stykker i en indre magtkamp, og jeg der har oplevet noget lignende i mit eget parti for snart 20 år siden, kan kun have den dybeste medfølelse for de ofrer en sådan magtkamp vil få. Men når det er sagt, må jeg selvfølgelig glæde mig over, at de i en meget lang tid endnu vil være uden mulighed for at bære et regeringsansvar. Det kan opfattes som en ringe trøst, hvis den siddende regering må give op, og det er der jo mange spåmænd i pressen, der mener, uden at der er nogen egentlig grund til dette.

Man kan godt få det indtryk, at demokratiet er i krise, og vi kan konstatere, at de politiske partier alle er i medlemstilbagegang, med den ulykkelige konsekvens, at der bliver færre og færre medlemmer at rekruttere kandidater iblandt, og færre og færre medlemmer der foretager den egentlige opstilling af kandidater til alle folkevalgte forsamlinger. Det er et problem, der godt kan give mig myrekryb på demokratiets vegne. Lad os håbe at politik igen kan blive en stueren interesse, og lad os håbe at der igen kan blive kamp om pladserne i det politiske system.

Lidt pessimisme måske. Ja, men vi går imod forår og lyse tider, og inden vi ser os om, samles Slægtsgårdsforeningens medlemmer til årsmøde i Himmerland, og jeg kan love, at vore folk i det nordjyske har sat alle sejl til, for at vi kan få et godt årsmøde.

På gensyn i Himmerland.

Carl Martin Christensen

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse,
tlf. 53 58 40 16

Nr. 298 udkommer omkring 20. juni. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 20. maj.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGTRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 53 54 52 65

KRONIK

Sig ja til dansk indflydelse

af gdr. Niels Th. Ilsøe,
1. viceformand i De danske Landboforeninger

Folkeafstemningen den 2. juni handler ikke om, hvorvidt vi får Den Europæiske Union – det gør vi. Men afstemningen afgør, om Danmark vil være med i et fortsat tættere europæisk samarbejde og bevare vores indflydelse.

Et dansk nej til Den Europæiske Union vil i første omgang skabe kaotiske tilstande i EF, men på bare lidt længere sigt er der al mulig grund til at tro, at de øvrige lande vil gennemføre Unionen uden Danmark. Hvis vi siger nej til Unionen, siger vi nej til indflydelse og samarbejde, og alligevel kommer vi til at skulle tilpasse os de beslutninger, som de andre EF-lande tager.

ØMU

Den økonomiske Monetære Union (ØMU) udgør den ene halvdel af Den Europæiske Union. Målet med ØMU'en er økonomisk stabilitet, vækst og øget beskæftigelse. Hovedpunkterne er et frit fælles marked for kapital og en fælles pengepolitik, f. eks. ens niveau for rente og inflation. Endemålet er en fælles europæisk bank og en fælles mønt, ECU.

Det er vigtigt at betragte ØMU som en proces, hvor det i første omgang drejer sig om at få EF-landenes politik til at følge samme mønster. ØMU gennemføres i tre faser. Den første fase er allerede i gang og strækker sig frem til 1. januar 1994. Her skal det indre marked gennemføres, og alle EF-landene skal sluttes det nuværende valutasamarbejde EMS. Desuden skal alle hindringer for kapitalens frie bevægelse fjernes.

Anden fase indledes i 1994, og hovedoverskriften er økonomisk konvergens, d. v. s. samarbejde for at nå et ens niveau for nogle centrale nøgletal; inflationen, den lange obligationsrente, underskud på offentlige budgetter og statsgælden.

Tredje fase begynder tidligst 1. januar 1997 og senest 1. januar 1999. På det tidspunkt forventes det, at flertallet af EF-landene har bevist, at de kan sikre små prisstigninger, beskedne underskud på betalingsbalancen, fastholde kurserne og sikre en lav rente. Hermed er grundlaget skabt for den endelige fastfrysning af valutakurserne samt at overføre den pengepolitiske kompetence til den nye fælles bank og indføre ECU'en som fælles mønt.

Vi er godt på vej

EF-landene er allerede langt inde i processen med at tilpasse sig en fælles økonomisk politik. Dels har der været et valutasamarbejde siden 1979, og dels fik vi i 1990, som led i det indre marked, et frit marked for kapital i EF. Det betyder, at enhver dansker i dag frit kan spare op og låne penge i de øvrige EF-lande. Begrundelsen er, at når handelen med varer er fri, så må penge også kunne bevæge sig frit.

ØMU betyder ikke, at Danmark skal til at føre en helt anderledes økonomisk politik. Faktisk skal vi bare fastholde den positive udvikling, vi er inde i. Siden slutningen af 1980'erne har vi tilpasset vores økonomi til de andre EF-lande. Dengang var merrenten i Danmark i forhold til Tyskland på gennemsnitlig 3,8 procent. I dag har Danmark faktisk Europas laveste inflation, overskud på betalingsbalancen og en rente på niveau med Tyskland.

Krav for deltagelse

Rentefaldet i de seneste fem til otte år er udtryk for tillid til den danske økonomiske politik, den lave inflation og fastkurspolitikken. Med et ja til ØMU sker der alene det, at vi nu officielt forpligter os til at fortsætte den nuværende økonomiske politik og tilpasse os de krav, der er sat for deltagelse i Den Økonomiske Monetære Union. Kravene er

- at inflationen skal holdes på et lavt niveau,
- at der skal være loft over statsgældens størrelse, og at denne skal finansieres på markedsvilkår og ikke via sedeldressen,
- at det offentlige budgetunderskud ikke må stige over et vist niveau.

Det er værd at bemærke, at Danmark allerede i dag opfylder samtlige fastsatte krav i modsætning til en række andre lande, f. eks. Italien, England og Tyskland. Den fælles mønt og centralbank bliver først aktuel, når samtlige lande opfylder kravene om økonomisk konvergens, som forventes at være til stede i 1996-97.

Konsekvens af ØMU

En del af de fordele fremtidens økonomiske samarbejde vil give, har vi allerede fået i Danmark med lav inflation og rente samt overskud på betalingsbalancen.

Den lave inflation betyder, at forbrugernes købekraft løbende bliver bedre. Realindkomsten er positiv, og vi får flere penge til forbrug. Dette vil medvirke til at stimulere den hjemlige økonomiske vækst og beskæftigelse. Fortsat lavt omkostningsniveau betyder også, at betalingsbalancen vil udvikle sig positivt i de kommende år, og overskuddet vil øge spillerummet for lettelser i personbeskatningen.

Kursstabiliteten er et centralt punkt i ØMU, og her kan der spares en masse penge. I dag er det nødvendigt at kurssikre eksporten for at modvirke kursrisikoen. EF-Kommissionen har beregnet, at denne kurssikring alene i dag udgør 1,2 procent af værdien af EF-landenes samlede produktion – ialt 120 til 130 millioner kroner. Med ØMU opnås i løbet af nogle år, at eksporten til lande, hvis valutaer er knyttet til EMS'en, kan foregå uden kursrisiko. Det betyder besparelser i vores virksomheder, og samtidig fjernes en væsentlig eksportbarriere for mange mindre danske virksomheder.

Afstemningen om Den Europæiske Union den 2. juni handler om, hvorvidt Danmark skal være med i fremtidens europæiske samarbejde og hente gevinsterne heraf. Det handler også om at vise vejen for vore skandinaviske naboer, hvoraf Finland og Sverige allerede har sendt en ansøgning om optagelse i EF. Norge må ventes at følge efter. Unionen handler også om at være med til at skabe ny stabilitet i Europa efter opruddet i Øst og Berlin-murens fald. Valget er ikke svært. Danmark skal selvfølgelig være med, hvor tingene sker.

Program for årsmødet

Lørdag den 30. maj

- Kl. 10.00 Besøg på godset »Randrup« ved Kongerslev.
 Kl. 12.00 Frokost på Hotel Rebild Bakker.
 Kl. 13.30 præcis Årsmødet åbnes officielt på Hotel Rebild Bakker.
 Kl. 15.00 Kaffe og underholdning af Rebild Spillemænd og Folkedansere.
 Kl. 16.00 Spadseretur i Rebild Bakker og besøg i »Blokhus Museet« og »Spillemandsmuseet«.
 Entré betaler man selv ved indgangen.
 Kl. 18.30 Festmiddag på Hotel Rebild Bakker.
 Underholdning og dans.
 Kl. 24.00 Dagen slutter med »Skuld gammel venskab«.

Dagsorden for mødet lørdag eftermiddag:

1. Sang og velkomst.
2. Valg af dirigent og protokolfører.
3. Formanden aflægger beretning.
4. Formanden for Slægtsgårdsarkivet, Vagn Mathiasen, aflægger beretning.
5. Formanden for bladudvalget, Peder Møller Frifelt, aflægger beretning.
6. Meddelelser vedr. Jens og Anna Jensens fond.
7. Beretningerne drøftes.
8. Fremlæggelse af regnskab og budget.
9. Valg.
10. Valg af revisorer.
11. Mødested for årsmødet 1993 og 1994.
12. Eventuelt.

Søndag den 31. maj

- Kl. 8.00 Busserne starter fra Hotel Rebild Bakker.
 Kl. 8.30 Morgenandagt i Gunderup kirke.
 Kl. 9.40 Afgang fra Gunderup kirke.
 Kl. 9.45 Ankomst til godset »Lindborg«.
 Kl. 11.30 Afgang fra »Lindborg«.
 Kl. 13.00 Frokost på Farsø Hotel.
 Kl. 14.30 Besøg hos Landbrugets præsident H. O. A. Kjeldsen, »Lerchenfeld«.
 Kl. ca. 16.00 slutter årsmødet med en øl/vand i haven på »Lerchenfeld«.

Priser

Der skal på forhånd betales for deltagelse:

Frokost på Hotel Rebild Bakker, lørdag, 120 kr.

Hotellet har tilbudt os en lækker buffet med lune retter.

Eftermiddagskaffe på Hotel Rebild Bakker, 35 kr.

Festmiddag på Hotel Rebild Bakker (middag med tre retter, incl. et glas skænket hvidvin og kaffe) 198 kr. + andel i fællesudgifter (musik, tryksager, porto m. m.) 37 kr. ialt 235 kr.

Frokost på Farsø Hotel incl. 1 øl eller 1 vand og kaffe, 100 kr. + andel i fællesudgifter (entréer, tryksager, porto m. m.) 35 kr. ialt 135 kr.

Der er mulighed for på forhånd at bestille et lille skrift om Gunderup kirke. Det koster 10 kr.

Hotellophold

Foreningen har reserveret værelser på Hotel Rebild Bakker.

Pris for dobbelt-værelse 500 kr. for 2 personer incl. morgenmad.
 Pris for enkelt-værelse 385 kr. incl. morgenmad.

Betaling opkræves sammen med de øvrige mødeudgifter.

Eventuelle afbud bedes meddelt sekretæren hurtigst muligt for at regning for ubenyttet værelse kan undgås.

Buskørsel

Der vil blive arrangeret buskørsel til turen om søndagen og det anbefales at tage med bussen, da lokale folk vil fortælle om, hvad der passerer. Det vil koste 50 kr. pr. person.

Bussen kører tilbage til Hotel Rebild Bakker, hvor bilerne kan parkeres.

Bus fra Fyn med afgang lørdag morgen med opsamling for mødedeltagere fra Sønderjylland.

Der startes så tidligt, at man kan nå mødet på »Randrup« kl. 10. Pris 160 - 300 kr. pr. person.

Bus fra Sjælland fredag den 29. maj bl. a. med besøg på Vilhelmsborg og Willestrup Barokhave med ekstra overnatning på Hotel Rebild Bakker og besøg på »Randrup« kl. 10. lørdag. Pris 450 kr. pr. person + overnatning, men incl. færge. (Se omtale side 5).

Disse buspriser inkluderer også betaling for søndagsudflugten.

Alle der ønsker at køre med bus fra Fyn/Sønderjylland eller Sjælland bedes anføre, hvorfra de vil med. Så laver vi en køreplan, der passer bedst muligt til ønskerne.

Vi har aftalt at opsamling bliver på gårde, hvor bilerne kan stå under opsyn til vi kommer tilbage.

Nøjagtigt mødested og tidspunkt meddeles senere.

Tilmelding til busser på tilmeldingsblanketten.

Betaling opkræves sammen med de øvrige udgifter.

Busserne kører kun hvis deltagelsen er så stor, at priserne kan holdes på et rimeligt niveau, og priserne fastsættes i forhold til deltagerantallet.

Jens og Anna Jensens Fond

udlåner penge til unge landmænds etablering af selvstændigt landbrug, både ved familiehandel og ved køb på det frie marked.

Ansøgninger kan fremsendes løbende og bliver behandlet på halvårlige møder.

Fonden yder også legater til unge landmænd under uddannelse. Legat er enten på 5.000 kr. eller 10.000 kr. Legaterne skal primært anvendes til studierejser i udlandet.

Ansøgning kan fremsendes hvert år inden udgangen af april måned, og vil blive behandlet i maj/juni måned.

Henvendelse til:

Carl Martin Christensen, Kaaregaard, Badstrupvej 39, 5485 Skamby

Årsmødeudflugten

Kl. 8 kører vi fra »Rebild Bakker« igennem det skønne skovområde til Skørping mod Fræer og Gerding til Gunderup, hvor der bliver en kort morgenandagt i Gunderup Kirke. Efter andagten vil provst Jørgen Juul fortælle om kirken og egnen, især slaget ved Lundby i 1864, da der er rejst en mindesten på Gunderup kirkegård over de faldne soldater.

Fra Gunderup kører vi til godset »Lindborg«. Her vil greve Schimmelmann fortælle om og vise os rundt på det smukke hvide slot.

Efter godsbesøget køres igennem Himmerland. Først passerer vi de store kalklejer i Mjels, herfra til Ellidshøj igennem Hovedens Plantage til Guldbæk og Øster Hornum.

Herfra sætter vi kurs mod Nibe, men i Vokslev drejer vi mod den gamle møllegård »Huulmølle« op ad Huulvejen mod Grydsted, en tur med en meget fin udsigt over Nibe by og Limfjorden til Vendsyssel. Dog skal vejret helst være med os.

I Nibe køres igennem den gamle bymidte over torvet forbi kirken for at komme ud ved den nye lystbådehavn.

Langs fjorden køres vi forbi Nordjyllands Landbrugsskole »Lundbæk«, en gammel herregård hvor slottet og parken blev købt af landboforeningen til uddannelsesformål, og hvor avlsgården er privat eje.

Vi fortsætter langs fjorden til Sebbesund, videre til »Sebbekloster« langs Halkær Bredning til Store Ajstrup over Lundby Hede til Borup, Gundersted til Gatten, herfra forbi den store Gatten Golfpark mod Flejsborg og Vester Hornum til Farsø, hvor frokosten venter på Hotel Farsø.

Efter frokosten tager vi til det sidste besøg ved dette årsmøde, nemlig hos landbrugets præsident H. O. A. Kjeldsen på »Lerchenfeld«. Her vil vi slutte årsmødet med en øl/vand i haven.

Når årsmødet er slut kører den eller de lokale busser tilbage til Hotel Rebild Bakker.

Blokhuseet

Ikke langt fra Rebild Kongrescenter ligger Blokhuseet, og efter årsmødet vil der være tid til en tur i Rebild Bakker, besøg både i Spillemandsmuseet og i Blokhuset.

Blokhuseet er en enestående beretning om udvandringen fra Danmark til Amerika. Museet rummer en enestående samling skænket af dansk-amerikanere. Noget af det fornemmeste er den originale prærievogn og et indianerinterieur med indianerfigurer i oprindelige dragter.

Blokhuset, der også kaldes Lincoln Log Cabin er bygget som et blokhuse på prærien. Præsident Abraham Lincoln blev født i et sådan blokhuse.

Blokhuseet er bygget af stammer fra forskellige stater i USA, og er skænket af dansk-amerikanere. Museet blev indviet i 1934 og i 1987/88 blev det flyttet fra en placering nede i bakkerne til den nuværende beliggenhed.

OGN

Rebild Bakker var tidligere overdrevsareal for Rebildbøndernes kvæg, heste m. v., og bynavnet menes at komme af et gammel-dansk rapi = krat. I 1912 erhvervede en gruppe dansk-amerikanere kærnearealerne, og skænkede dem til den danske stat.

Siden 1847 har statsskovvæsenet løbende erhvervet arealer i området begyndende med Dybdals Hoved, som tilhørte godset St. Restrup, og hele området samt den tilgrænsende Lindborg ådal er fredet. En kombination af krat og lyng er bevaret.

Tilmeldingsskema: side 15

Forturen fra øerne

Ligesom ved årsmøderne i Hirtshals og i Vingsted arrangeres fortur med en dag ekstra.

I år tilbydes opsamling i Sydsjælland, hvor bilerne kan stå på en gård. Det vil blive oplyst ved tilmeldingen eller ved henvendelse til sekretæren. Endvidere vil opsamling blive aftalt efter behov.

Turen til Rebild udgår altså om fredagen. Vi sejler fra Halskov til Knudshoved og passerer Fyn og det Østjyske for at besøge **Wilhelmsborg** syd for Århus.

Wilhelmsborg, som har været omtalt i Slægtsgårdsbladet i julenummeret, er både ridecenter og en smuk restaureret herregård.

Vi indleder besøg med frokost i Wilhelmsborgs restaurant, derefter bliver der rundvisning, hvor man kan beundre såvel bygninger som dyr.

Turen fortsætter mod Rebild med en omvej gennem Marselisborgskoven og gennem Århus.

Vi indkvarterer os og efter middagen kører vi til **Willestrup Barokhave**.

Ved forturen i 1989 besøgte vi også Barokhaven, og det kan blive interessant at se, hvordan den har udviklet sig.

Aftenturen slutter med en rundtur i Østhimmerland.

Da lørdagen byder på besøg hos godsejer N. Hjorth på Randrup Hovedgård kl. 10.00 bliver forturens tilbud alene fredagens program, samt at man får mulighed for at deltage i den indledende sammenkomst på Randrup. Hjemturen går over Æbeltoft-Odden og vi vil kunne aflevere passagererne til Bornholmsfærgen i rette tid. Fra København fortsætter bussen til Sydsjælland, og resten af køreplanen vil blive sammensat, når tilmeldingerne foreligger.

Turen koster 450 kr. foruden overnatning.

For dette beskedne beløb har man foruden bus og sejltur, frokost, aftensmad og entré til Barokhaven.

Tilmelding på skemaet side 15.

Oplysninger om turens indhold fås ved henvendelse til enten sekretæren eller redaktøren.

Lindenberg

Af skovrider Bo Michael Ravn, Lindenberg Gods A/S

Historie

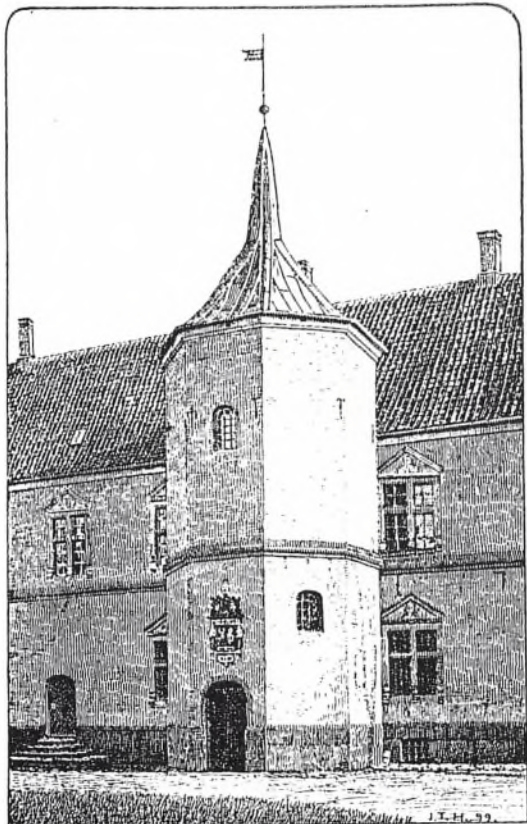
Historien om Lindenberg kan føres tilbage til år 1367, da Lindenberg hed Næs. Ejeren hed Niels Kirt og i 1376 skødede han Næs til sønnen Jep. Han skænkede Næs med tilliggende gods til Viborg Bispestol i 1404 og under betingelse af, at der indtil dommedag skulle holdes messer i Viborg Domkirke for ham og hans families sjæles frelse.

Ved reformationen i 1536 kom Næs under kronen (Chr. d. III) og 25 år senere overgik Næs igen til privateje. Da ejeren døde i 1570 overtog hans bror både Næs og fæstemøen – Anna Gyldenstjerne. Han hed Corfitz Viffert og begge disse navne findes over hovedindgangen til slottet, idet det var dem, der lod den nuværende hovedbygning opføre i 1583. Kun bortset fra enkelte ændringer er slottets ydre bevaret i sin oprindelige opførelse.

I de følgende 75 år fulgte en omtumlet tilværelse for Næs. Der var op- og nedgangstider, og den blev generationsskiftet og handlet og i 1672 blev Næs købt af Claus Daa, der straks døbte stedet om til Daasborg. Han levede i et ulykkeligt ægteskab til han en decembaraften i 1678 blev myrdet af en snigskytte. Trods ihærdig eftersøgen blev gerningsmanden aldrig fundet.

Onde tunger var dog af den opfattelse, at hans hustru – Sofie Amalie Lindenov – stod bag ugerningen, og hun bekræftede det selv på sit dødsleje 10 år senere. Hun var imidlertid en yderst dygtig forretningskvinde, der udvidede Daasborgs jordtilliggender betydeligt og hendes vidtrækkende planer lykkedes i 1681, da hun ved patent blev optaget i friherrestanden. Samtidig blev Daasborg omdøbt til Lindenberg.

Da Lindenberg imidlertid ikke var stor nok til friherrestanden skete det på betingelse af, at hun ikke giftede sig igen, og at Chr. den V's ældste uægte søn skulle indsættes som arving. Det siges at hun bestemt ikke førte nogen klostertilværelse, og sagnet fortæller at hun døde en smertefuld død – barnsnød. Siden har »den onde frue« spøgt på Lindenberg. Hun hedder nu »den grå dame«. Med udslæt hår og klaprende tøfler bevæger hun sig på trapper og gange ved nattetide.

Christian Gyldenløve, den uægte søn, solgte kort efter overtagelsen til familien Danneskjold Samsøe, og i de følgende 60 år forfaldt Lindenberg meget. I 1752 meldte greve A. C. Moltke, Bregentved sig som køber, og da han blev boende på Bregentved, blev Lindenberg bortforpagtet. Omkring dette tidspunkt havde kongehuset forsøgt at sælge Lille Vildmose, og da det ikke lykkedes, forærede Frederik d. V. mosen til Moltke i 1755. Den blev lagt ind under Lindenberg, og greve Moltke var nu Danmarks største jordbesidder.

I april 1762 solgte han Lindenberg til den 38-årige Heinrich Carl Schimmelmänn, og siden har Lindenberg været i slægtens eje. Samme år som han købte Lindenberg skaffede han regeringen store lån og blev optaget som medlem af overskattedirektionen. Han fik senere titel af skatmester og ledede statens finanser til han døde i 1782. I 1779 var han blevet ophøjet til grevestanden og ved sin død efterlod han sig en formue på mellem 5 og 10 millioner rigsdaler.

Hans søn Ernst Heinrich overtog derefter Lindenberg, og hans navn er kendt fra historiebøgerne i forbindelse med stavnsbåndets ophævelse i 1788, og som landets finansminister, idet han ledede statens pengesager da statsbankerotten kom i 1813. Landbrugskrisen betød hårde tider og han formåede ikke senere at konsolidere sig og ved boopgørelsen efter hans død i 1831 viste det sig at Lindenberg var insolvent og de private kreditorer kunne kun indfries med 45%.

Han døde barnløs og Lindenberg blev derfor overtaget af en brorsøn, der dog allerede døde 2 år senere. Han hed Carl og hans søn, Ernst, var kun 13 år gammel da han arvede Lindenberg. Han bortsolgte en del gårde gennem sin ejertid, men investerede til gengæld i godset Myhlenberg, der var ejer af Rold Vesterskov og en del af Rold Østerskov, således at disse parter kom under Lindenberg i 1867.

Ved sin død i 1885 arvede hans søn Carl. Han arvede dog samtidig med godset Ahrensburg i Nordtyskland, der havde været i slægtens eje siden 1759, og da hans bopæl forblev på Ahrensburg, besøgte han kun Lindenberg i forbindelse med jagt.

Da han døde i 1922 blev Lindenberg overtaget af den næstældste søn, Heinrich Carl, der tog ophold på Lindenberg og gennemrestaurerede slottets indre. Han døde i 1971.

Det seneste generationsskifte

Straks efter Heinrich Carl Schimmelmänn's død i 1971 påbegyndtes generationsskiftet.

Ved lensafløsningen i 1919 blev der oprettet en successorfond og da halvdelen blev udlagt til fri rådighed for den ældste søn – Carl Heinrich – blev den anvendt til at generationsskifte hovedbygningen og Lindenberg Avlsgård. Det skete i 1972.

Samme år blev aktieselskabet Lindenberg Skovdistrikt oprettet, og knap halvdelen af aktiekapitalen blev overdraget til de 3 arvinger. Derefter købte aktieselskabet Lindenburgs del af Rold skovområdet.

Toft Camping, der iøvrigt havde haft sin første sæson i 1971, samt Toft Skov/Lille Vildmose forblev under lensgrevinde Birthe Schimmelmänn's ejerskab.

Tårnet på sydfløjens nordside har bevaret sin oprindelige højde og på dette trappetårn ses en tavle med Wiffert'ernes og Gyldenstjernernes våbenskjolde samt indskriften:

LOD E. OC.W. MANT. CORV

ETZ. WEFFERT. OCH.

ANNE. GILDENSTER

N. BØGIE. THEZE HVOS. 1583.

(Tegning o. 1900).

Lindenberg Slot, sydfløjen.

Lindenberg Slot består af et trefløjet anlæg, der rummer bygningsdele fra den gamle borg Næs, som blev ødelagt under Grevens Fejde. I 1580'erne lod rigsråd Corfitz Wiffert og hans hustru Anne Gyldenstjerne sydfløjen opføre.

I 1760'erne lod slottets nye ejer – greve H. C. Schimmelmann – det ombygge, idet halvtokværket og de to runde tårnes øverste del blev fjernet, så det imponerende renaissanceslot mere tog form efter tidens stilkraav.

På facaden ses endnu de to karnapper, som rummede slottets sanitære indretninger fra 1500-tallet, de såkaldte hemmeligheder.

Rold Skovs Savværk var allerede omdannet til aktieselskab i 1955 og med een dominerende hovedaktionær, og denne aktiekapital er endnu ikke generationsskiftet.

I 1977 blev Toft Camping samt Toft Skov/Lille Vildmose solgt til Lindenberg skovdistrikt, der samtidig med tog navneforandring til a/s Lindenberg Gods.

I 1978 blev Den Schimmelmannske Fond stiftet, og betydelige økonomiske midler blev anbragt i fonden. Samme år blev hovedbygningen udstykket fra Lindenberg Avlsgård, og sammen med ca. 19 ha park opkøbt af fonden.

Sammen med Lindenberg slot blev indboet overdraget til fonden, hvis væsentligste formål er, at vedligeholde slot, indbo og park så dets kulturværdi stedse opretholdes, og at sikre og underbygge de økonomiske grundlag på en sund forretningsmæssig basis i de virksomhedsaktiviteter der hidtil har været drevet under Lindenberg.

I 1986 tilkøbte a/s Lindenberg Gods Oudrup Plantage på 161 ha.

I 1991 frasolgte a/s Lindenberg Gods Toft Camping samt Toft Skov/Lille Vildmose. Herefter har Lindenberg et samlet jordtiliggende på ialt 4.370 ha fordelt på landbrug 466 ha skovbrug 3.904 ha

Landbruget er i dag bortforpagtet, og drives med hovedvægten lagt på korn- og frøproduktion.

a/s Lindenberg Skovselskab

Skovbruget drives med hovedvægt på dyrkning af rødgran og sitkagran med henblik på tømmerproduktion.

Løvtræ-andelen udgør ca. 20% af det produktive skovbrug. Træarterne er bøg og eg, som er stabile mod stormfald. Løvtræet udgør derfor et stabiliserende element i skovbruget.

Af stigende betydning er dyrkningen af pyntegrønt og juletræer. Produktionen af disse varer er stigende og udgør i dag ca. 1/3 af skovbrugets omsætning.

I tilknytning til skovbruget drives en planteskole, som dels forsyner vore egne skove med planter, dels sælger planter »ud af huset«.

I de seneste år er der med udgangspunkt i skovbruget opbygget en omfattende entreprenørvirksomhed, som varetager skovpasning og hugstoppager i andre skove. Denne aktivitet vokser, da det er blevet vanskeligere at fastholde administrative stillinger i de mindre private skovbrug.

Bo Michael Ravn

Slottets øst- og nordfløje.

Nordfløjen er antagelig opført af Corfitz Wiffert, og i dens murværk findes rester af borgen Næs.

Østfløjen menes opført i 1616. For begge fløjes vedkommende gælder, at deres ydre er fra en restaurering i 1880'erne.

Gudumlund

Herregård og fabriksby i Himmerland

Gudumlund var en gammel herregård, der fra slutningen af 1500-tallet ejedes af slægten Kaas, som i 1674 solgte den til Wulf Buchwald, hvis slægt besad Gudumlund indtil 1798, da lensgreve Schimmelmänn overtog den, og i 1800 indlemmede nyerhvervelsen i grevskabet Lindenberg.

Ved lensafløsningen i 1923, hvor grevskabet blev købt til fri ejendom, solgtes Gudumlund til Statens jordlovsudvalg, der udstykkede 13 statshusmandsbrug, og solgte de tilbageværende 137 ha til Jens Vogensen.

Efter nogle handler var Gudumlund reduceret til 18 ha ager og eng samt 18 ha skov. Idag ejes Gudumlund Hovedgård af sognepræst Henning L. Thrane, og der er 7 ha ager, 30 ha skov samt 3 ha park.

Hovedbygningen er en enkel fløj opført i 1776 over hvælvede kældere. Omgivelserne med kanaler, voldsted og ottekantet hollænderi er fredet, og vidner om det industrielle centrum, som Gudumlund var for næsten 200 år siden.

Stiftamtmand Friederich Buchwald overtog i 1776 driften af Gudumlund, der ejedes af hans moder. Senere købte han godset. Han tog straks fat på forbedringer af gården og godset, af hvis jordtilliggende over 2200 ha henlå som bundløst morads, hvor kvæget – selv om sommeren – sank i. Allerede i 1777 tog han fat på at få gravet den 11 km lange og 5 meter brede Gudumholm Kanal. Det skete ved uddybning og regulering af Lindenberg å fra den nu udtørrede Vårst sø til Limfjorden. Til siderne blev der gravet 21 km 1,25 meter brede grøfter. Endvidere blev der anlagt to veje, den ene mellem Gudumlund og Sejlflod (5 km) og den anden godt 1 km mod øst ud over kærret. Endelig blev der anlagt en dæmning til at modvirke oversvømmelser.

Fr. Buchwald tog derefter fat på landboreformerne med udskiftning, afløsning af hoveriet, udflytning og indhegning. Han tog fat på hedeopdyrking, og forbedrede den landbrugsmæssige drift ved metoder, som allerede var taget i brug i Mecklenborg og Holsten. Bl. a. gik han fra studehold til mejeridrift.

Tiden var også for eksperimenter med tidlig industri. Derfor anlagde Fr. Buchwald et teglværk, et kalkbrænderi, et linnedvæveri m. m. For disse reformer modtog kammerherre Buchwald Landhusholdningsselskabets guldmedalje.

Desværre stod Buchwalds formue ikke mål med ambitionsniveauet, og i 1798 måtte han sælge til lensgreve Schimmelmänn til Lindenberg. Gudumlund stod da for 45 tdr. hartkorn fri hovedgårdsjord, 54 tdr. hartkorn tiender og 507 tdr. hartkorn bøndergods.

Lensgreven fortsatte Buchwalds arbejder og forbedringer, således blev kanalerne fuldført i 1803 (13 km). Fabriksvirksomheden blev udvidet betydeligt, idet han anlagde både en fajancefabrik, et glasværk, et saltværk, et sæbesyderi og en kemisk fabrik. Kun kalk- og teglværket fik lang levetid, for de andre helhjertede forsøg viste sig at være kostbare og blev derfor nedlagt igen. I 1805 besøgte professor Gr. Begtrup Gudumlund og han skrev »på ingen ejendom i Danmark er der de sidste 32 år kostet så meget som på denne.«

Gudumholm blev fællesnævneren for hele fabriksanlægget, mens Gudumlund benyttedes som herregården og ikke mindst kendes navnet fra fajancefabrikken.

Fajance. Brogetdekoreret kaffekande. Låg mangler. Højde 21 cm. Stempel: bi. Vendsyssels historiske Musuem, Hjørring.

Lensgreve Schimmelmänn var landets finansminister og havde, før han købte Gudumlund, interesseret sig for tidlig industri. Kanal anlægget gav gode muligheder for transport af varer til og fra fabriksbyen. Derfor anlagde lensgreven i 1800 et pottemageri i forbindelse med teglværket. Pottemageriet fremstillede også blyglaserede kakkellovne. Et par år efter eksperimenteredes med fremstilling af stengods.

Lensgrevinde Charlotte Schimmelmänn var meget kunstinteresseret, og hun drøftede varernes former og mønstre med ledelsen af pottemageriet. Efter nogle år blev man klar over at det lokale ler ikke egnede sig så godt til stengods, men ville være bedre til fajance. Det blev nødvendigt at indføre betydelige mængder ler ad søvejen, dels rå kaolin fra Bornholm og dels udenlandsk pibeler ligesom også en del ler fra andre dele af Jylland.

I årene 1808 til 1814 gik fajancefabrikken på Gudumlund godt, men efter fredsslutningen i 1814 oversvømmedes det danske marked igen med engelske varer, som udkonkurrerede de danske, hertil kom, at lensgrevens formue ikke længere strakte til at holde gang i urentable produktionsformer. Indtil fajancefabrikken brændte i 1820 fremstilledes beskedne brogetmalede varer, som kunne sælges til jævne folk.

Lensgrevinde Schimmelmänn udtalte i 1807 om stengodset at det var enkelt og smukt. I 1810 forærede hun komtesse Wedel-Jarlsberg et helt bordservice, hvortil modtageren selv havde leveret tegningerne og to år efter fulgte et testel.

Foruden tallerkener, krus, kander og skrivesæt med blæk- og sandhus fremstilledes også sukkerforme. Schimmelmänn ejede store sukkerrørsplantager i Vestindien og et sukkerraffinaderi i København.

OGN

Gudumlundfabrikken og de andre danske fajancefabrikker er beskrevet i Kaj Uldalls værk »Gammel dansk fajance«, hvor der ses adskillige farve gengivelser af Gudumlunds varer.

Lerckenfeldt - borg, herregård og slægtsgård

Årsmødeudflugten afsluttes med besøg på herregården Lerckenfeldt, hos Landbrugsrådets præsident - H. O. A. Kjeldsen.

Lerckenfeldt har været i slægten Kjeldsens eje i 200 år. Det fortælles at major Lüttichau kom af med Lerckenfeldt meget mod sin vilje. Der kom to prangere, sønner af en selvejerbonde i Gundestrup, og ville købe stude. Der blev drukket lidkøb, og da majoren var blevet fuld, sagde han: »Nu har I købt mine stude - I kan købe hele gården også!« Det sagde han flere gange. Den ene af brødrene svarede da: »Ja, det kunne nok være, vi også kunne have lyst til det, hvor meget skal den koste?«

Majoren forlangte 70.000 daler for hele herligheden, han troede ikke de kunne købe. »A tænkte kronedød på, at han skulle ikke sådan sidde og holde os for trekant!«, sagde Mikkell, når han siden fortalte historien, og så slog de til.

Lüttichau tilbød dem alle studene, de havde handlet om, for at handelen skulle gå om igen, men forgæves.

Det er en kendsgerning at de tre brødre - Mikkell, Jens og Peter Kjeldsen købte Lerckenfeldt den 19. marts 1792. Det var en hovedgård med komplet bøndergods.

Jens Kjeldsen var kun medejer indtil 1795, og efter Mikkell Kjeldsens død i 1819, blev hans enke Ane Dorthea Skow enejer. Hendes søn Mathias Kjeldsen drev gården indtil han overtog den i 1831. Det blev Mathias Kjeldsen, som i 1840'erne afløste hoveriet og solgte bøndergodset til fæsterne.

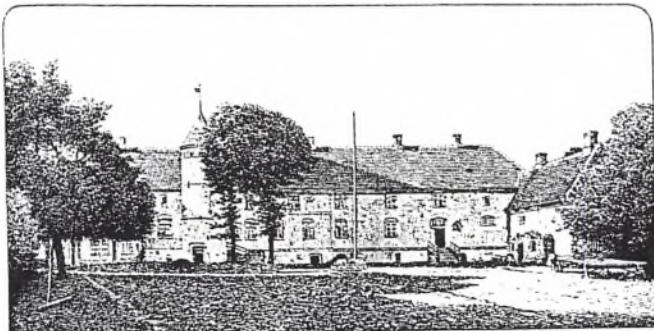
Mathias Kjeldsen var gift med Mette Faurschou, og de fik 10 børn. Den næstyoungste Olaf Hilmar Kjeldsen (1850-1930) overtog Lerckenfeldt, og næste generationsskifte fandt sted i 1930, da Mathias Kjeldsen blev ejer. Han havde været forpagter af gården siden 1923.

I 1955 arvedes Lerckenfeldt af datteren Eva Kjeldsen, der blev gift med fætterten, daværende flyverløjtnant H. O. A. Kjeldsen.

Idag er proprietær Kjeldsen gift med en anden kusine, som også er efterkommer af de første brødre Kjeldsen.

Lerckenfeldt hed oprindeligt Bonderup, og i 1555 blev gården købt af Jørgen Lykke. Han opførte to herregårdshovedbygninger, nemlig slottet til Overgård og borgen til Bonderup.

Sagnet vil vide, at han hentede stenene fra den nedbrudte Svingelbjerg kirke, som skulle rives ned og materialerne anvendes til udbedring af Vester Bølle kirke. Der er adskillige formhugne kvadrer i hovedbygningen, bl. a. kan døren i vestfløjen godt lede tanken hen på en kirke.

Lerckenfeldt tegnet o. 1900.

Lerckenfeldt bærer endnu middelalderens præg, som en af de få herregårde, hvis hovedbygning er et sengotisk byggeri med renaissance trappetårn. Det er et stemningsfuldt anlæg. Voldstedet med de fire runddele er bevaret.

Besøg på Lerckenfeldt 1988.

I midten ejeren H. O. A. Kjeldsen. T. v. ses formanden for Himmerlandskredsens, arrangør af det kommende årsmøde A. C. Winther Hansen og t. h. landsformanden Carl Martin Christensen.

Senere ejedes Bonderup af alkymisten Valdemar Daa, som er kendt fra H. C. Andersens fortælling »Vinden fortæller om Valdemar Daa og hans døtre.«

Efter Daa fulgte i 1681 landdommer Peder Madsen Lercke. Han havde målrettet opkøbt fordringerne på Valdemar Daa, og anstrengelserne lykkedes.

Straks efter overtagelsen gav landdommeren gården sit navn: Lerckenfeldt. I 1743 solgte efterkommeren Lerckenfeldt, for at samle sine jorder omkring Kalundborg. Østrupgård blev ændret til Lerckenborg, hvor slægten stadig sidder.

Benzondal ved Tåstrup og Gårdbogård i Vendsyssel ejes også af slægten Lercke.

Christian Lercke blev greve, og en del af hans formue arvedes af datteren, som var blevet gift med A. W. Knuth til Årsmarke, det nuværende Knuthenborg.

I årene mellem greve Lercke og brødrene Kjeldsen ejedes Lerckenfeldt af general Wulff Caspar von Lüttichau og sønnen major Christian Cæsar von Lüttichau.

Landbruget på Lerckenfeldt består af 400 tdr. land ager, 100 eng og 100 skov. Der er 70 jerseykøer samt opdræt, foruden 30 limousine ammekøer.

Til Lerckenfeldt hører også et dambrug, men det er forpagtet ud.

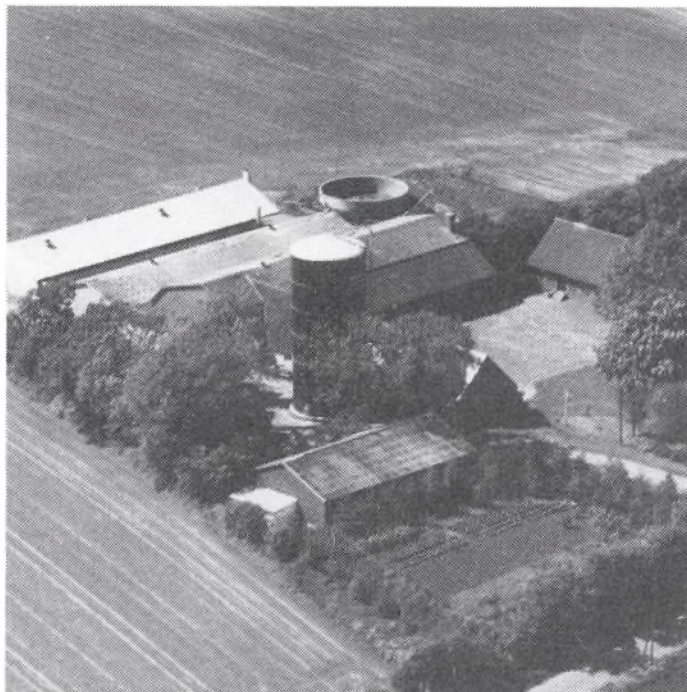
Hovedbygningen til Lerckenfeldt - Jørgen Lykkes Bonderup, er en borg. Hovedfløjen er 51 m lang og 7 m bred. Der er hvælvede kældre og to etager.

Til gårdsiden er trappetårnet og til havesiden ses to karnapper, der tidligere har været tårne.

Sidefløjen mod vest er opført samtidig med hovedfløjen, den kaldes kirken, mens østfløjen rummer salen, hvor en rococokamin bærer general Lüttichau og hustrus våbener.

Grandgård i Lille Ramsing

af J. C. Hansen og Jens Bligaard

Grandgård i Lille Ramsing, Salling.

Gården er på 85 tdr. land og der er forpagtet ca. 50 tdr. land. Der er meget stor svineproduktion på gården.

Grandgård ejes af Jens Gertsen, som overtog den i 1973. Hans fader Niels Gertsen havde haft Grandgård siden 1937, da han overtog den efter hans fader Jens Gertsen Henriksen som havde købt Grandgård i 1894.

Den nuværende ejer – Jens Gertsen – er altså tredje generation på Grandgård i Ll. Ramsing.

Vejen fra Hindborg til Oddense i Salling går endnu, hvor den i meget gamle dage gik gennem Lille Ramsing. Her, hvor en vej går fra til højre forbi Ramsinggaard og videre til Næstild, begyndte byen, og dens 5 gårde lå alle op til Oddensevejen, der var byens »gade«. Længst mod sydøst ved Næstildvejen lå Bundgaard; derefter fulgte en halvgård uden navn; så kom Grandgaard og Ramsinggaard og tilsidst, yderst mod nordvest, Rørgaard.

Oprindeligt havde i hvert fald de 4 af gårdene været selvstændige selvejergårde. Omkring 1600 var kun Ramsinggaard og Rørgaard selveje; men Bundgaard og halvgården var da for ikke så længe siden kommen i kronens eje og var bleven lagt under Skivehus. De havde endnu bevaret et vist selvejerpræg derved, at de betalte ledingsafgift, en slags afløsning af værnepligt.

Om Grandgaarden på den tid vides ikke meget. Den havde da allerede i umindelige tider været i adelens besiddelse. Den blev nu erhvervet af Christian den Fjerdes svigermoder Ellen Marsvin, moder til Kirstine Munk, der var blevet ophøjet til dronning. Ellen Marsvin, der var blevet enke for anden gang, var en af de mest forretningsdygtige kvinder, Danmark har haft, og hun forstod at udnytte sin stilling som kongens svigermoder. Hun købte herregårde og gods, når lejlighedsbødes. I året 1625 angives hun at eje over 7000 tdr. hartkorn. Af alt dette jordegods var en stor del strøgods, enkelte bøndergårde hist og her, og deriblandt altså Grandgaard i Lille Ramsing. Hun døde 1649, og hendes jordegods splittedes.

Det var gode tider i de første 25 år efter 1600. Men så begyndte Christian IV på sine ulykkelige krigsforetagender. Jylland blev hærget af kejserlige tyske tropper i årene 1626-29 og af svenskerne i 1643-45. Da kongen døde 1648, var landet ødelagt og udpint.

Så kom svenskekrigen 1657-60, og Jylland blev atter gennemhærget. Af større betydning var det dog, at Frederik III 1660 fik enevoldsmagt, og at der indførtes faste skatter på al jordejendom. Disse skatter klemte snart adelen ud af dens godser og selvejerne ud af deres gårde.

Som beskatningsgrundlag brugte man de faste afgifter (landgilde og prioriteter), der før havde hvilet på de enkelte ejendomme; vel ud fra den meget forkerte forudsætning, at alle ejendomme i forvejen var belastede så nogenlunde lige i forhold til deres ydeevne. Afgifterne, der næsten alle bestod i naturalier af forskellig slags, blev altså »slået i hartkorn«, det vil sige omregnede til deres værdi i byg (eller rug). En sådan beskatning kunne selvfølgelig ikke bæres af ejendomme, der i forvejen var overbelastede med afgifter og som følge deraf fik et særlig stort hartkorn. Det gik først og fremmest ud over selvejergårde, hvori mange slægtsmedlemmer havde part. Den af slægten, der besad og drev gården, måtte i reglen yde det mest mulige til de andre for at få lov til at besidde gården, og nu kom skatten og drev ham derfra.

I Lille Ramsing blev hartkornet 1662 omtrent følgende: Bundgaard 7 tdr. 3 skpr.; Halvgaarden 5 tdr. 3 skpr.; Grandgaard 6 tdr. 5 skpr.; Ramsinggaard 8 tdr. 5 skpr. og Rørgaard 15 tdr. 6 skpr.

Der gik ikke ret mange år, inden man så, hvor forkert skatten var fordelt, og man lavede da en ny skyldsætning efter jordernes godhed og ydeevne. Men inden denne ny matrikel kunne træde i kraft (1688), var de fleste herremænd og selvejere gået fra gårdene.

Hertil bidrog jo også, at landet og særlig landbruget kun meget langsomt rejste sig efter svenskekrigens hærgninger. Navnlig var kreaturbestanden i mange egne næsten helt udryddet under krigen, og så førte regeringen endda i årene 1675-79 en ny krig med Sverige, der medførte store ekstra udskrivninger af korn og alle slags naturalier foruden udskrivning af den bedste ungdom til soldatertjenesten.

Matrikelen 1688 bragte en almindelig nedsættelse af hartkornet; men denne nedsættelse faldt så forskellig og fremhæver derved den gamle ansættelses urimelighed. For Lille Ramsings vedkommende blev forholdet følgende:

Bundgaard beholdt omtrent sit gamle hartkorn, idet den fik 7 tdr. 2 skpr. Denne gård havde sikkert som gammel Sandemandsgaard tidligere været favoriseret ved små afgifter. Halvgaarden gik ned til 3 tdr. 3 skpr. Grandgaard ligeledes til 3 tdr. 6 skpr. Ramsinggaard til 6 tdr. 5 skpr. og endelig Rørgaard til 9 tdr. 3 spr. Den store nedsættelse kom her for sent. Rørgaard var allerede da for skatterestancer blevet overtaget af staten, og netop samme år, som matrikelen trådte i kraft (1688), gik Ramsinggaard samme vej. Dens sidste ejer var en kvinde, Margrethe Espersdatter. Noget i forvejen var også Grandgaard blevet tildømt kongen for skatterestancer, idet den adelige ejer var ude af stand til at betale. De 3 gårde blev nu (marts 1689) lagt ind under det kongelige ryttergods, og dens fæstere skulle i stedet for sædvanlig landgilde nu underholde ryttere, hvad der, som vi senere skal se, også kunne få følger.

De to andre gårde, Bundgaard og Halvgaarden, havde forlængst skiftet ejere; de var gået den modsatte vej, fra kronen over i adelens eje. Skivehus, hvorunder de hørte, var 1661 blevet overgivet til rigsdmiral Ove Gjeddes arvinger som vederlag for gods, som denne havde måttet afstå i Skåne. To af hans sønner

fik som deres part Skivehus med gods. Den ene af dem, Frederik Ejler, solgte sin halvpart af Skivehusgaard til broderen, men beholdt sin halvpart af bøndergodset, hvortil netop de to gårde i Lille Ramsing hørte. Selv købte han herregården Dalsgaard ved Hadsund og da han nu boede så fjernt, havde hans fæstere i Lille Ramsing den fordel, at de ikke var udsatte for at komme til at gøre hoveri.

Efter Fr. E. Gjeddes død 1707 arvede hans datter Dorthe godset. Hun blev gift med en kaptajn Niels Høg, og de bosatte sig i gården Neder Saugstrup. Niels Høg døde tidligt, og Dorthe Gjedde flyttede senere til Dalsgaard, som hun arvede; men alt dette gjorde ingen forskel i fæsternes stilling i Lille Ramsing; de havde i hende et humant herskab, til hun døde 1743.

Fæsterne i Lille Ramsing

I Grandgaard var fæsteren 1651 Villads Larsen. Da gården i 1680 blev tildømt kongen for skatterestancer, sad der på den to fæstere: Jens Jensen og Christen Christensen, der rimeligvis har fortsat, efter at Grandgaard var blevet ryttergård. I 1718 blev alt ryttergods i Salling bortsolgt ved auktion, og Grandgaard kom under Krabbesholm. I året 1743 solgte ejeren Werner Rosenkrants et par af Grandgaards huse og nogle tofter ved gården til fæsteren i Ramsinggaard Mikkel Nielsen, der senere solgte stedet til sin svigersøn Niels Andersen Kok i Hem. Denne erhvervede også det øvrige af gården. Grandgaard blev således den første selvejergård i Lille Ramsing, efter at de gamle var gået til grunde.

Mandsdøren Oddense kirke i Salling.

Det fortælles, at der har ligget et kapel, hvor Grandgården nu ligger, og visse fund tyder på det.

I trediveerne, da Oddense kirke blev restaureret, leverede Grandgårdens ejer Jens Gertsen en stor flad granitsten med et groft indhugget kors, som havde ligget i døren, som tærskel til gårdens færesti.

Denne sten blev indmuret i den gamle søndre indgang til kirken. Et senere fund fra gården virker bekræftende på teorien.

Den nuværende ejer - Jens Gertsen - rev i 1970'erne den gamle østlænge ned, den hvor stenen var fundet. I grunden fandt man en meget stor nøgle af gammel tilvirkning. Den er ca. 35 cm og bladet på nøglen ca. 12 gange 8 cm.

Selvejertiden

Grandgaard blev som før omtalt i 1743 købt af Mikkel Nielsen i Ramsinggaard. Det vil sige, dengang købte han kun et par af

gårdens huse og 3 derved liggende tofter. Der knytter sig til denne handel den ejendommelighed, at han fik skøde på tofterne uden hartkorn, idet der til handelen knyttedes den betingelse, at jorden blev skattefri, og at dens andel i gårdens hartkorn skulle lægges på dens øvrige jord. Lignende udslag af lysten til at eje jord uden tyng af nogen slags forekom ret hyppigt dengang og medførte, at der opstod adskillige fuldkommen skattefri ejendomme. Men resultatet var ofte, at de gårde, hvorfra de var solgt, ikke selv kunne bære den forøgede skattebyrde, der fremkom ved, at de med mindre jord skulle skatte af det samme hartkorn, og regeringen måtte da udstede en kgl. forordning om, at sådant frasalgt af jord uden medfølgende tilsvarende hartkorn ikke måtte finde sted, og at de allerede skete handler af den slags skulle betragtes som ulovlige. Om dette var grunden til, at Mikkel Niensens jord atter blev forenet med Grandgaard, vides ikke. 1750 solgte han tofterne til sin svigersøn Niels Kok i Hem, og denne blev tillige ejer af gårdens øvrige jord. Han solgte 1754 hele Grandgaard til Erik Christensen i Estkjær. Denne solgte 1762 gården til Knud Pedersen fra Primdal i Rønbjerg. Efter ham kom sønnen Peder Knudsen 1788, der 1809 frasalgte en lille jordlod på godt et par skæpper hartkorn, hvoraf der oprettedes et husmandssted. Han døde 1816, og en gårdmandssøn fra Volling, Niels Justesen, blev gift med hans enke og var mand i gården til 1847, da Niels Larsen overtog den. Niels Justesen døde i 1854. Han udvidede sin ejendom ved 1823 at købe en lille gård i Oddense på 2 ÷ tdr. hartkorn. I året 1870 overtog Niels Peter Nielsen gården, der 1894 købtes af Jens Geertsen Henriksen.

Slægtsgårdsrejser 1992

Holland 13.-17. maj

5 dage med bus fra Sjælland, over Fyn og Jylland.

Ophold i Groningen og Utrecht

Besøg ved Zeudersødæmningen, Ostemarkedet i Altmar, på moderne landbrug, Keukenhof Blomsterpark og Amsterdam med Rembrandtstillingen.

Pris kr. 2850,- alt incl. (Deltagere øst for Storebælt dog 2900 kr.).

(Første og sidste dag er dog halvpension).

Midten af maj er det bedste tidspunkt for besøg i Holland, tulipanmarkerne står i fuldt flor.

Tilmelding senest 28. marts og gerne omgående til rejselederen Jens P. Petersen, tlf. 53 61 00 23.

Bornholm 19.-23. september

Sensommertur til Bornholm, hvor sommeren varer 3 uger længere end i det øvrige land på grund af Østersøens milde vejr.

Ophold i Sandkås på Nordbornholm.

Udflugter til alle de kendte steder og, hvis vejret tillader det, til Ærtholmene.

En herlig tur over Dragør-Limhamn gennem Skåne til Ystad-Rønne. Turen udgår fra Korsør.

Pris kr. 2550,- alt incl.

Tilmelding senest 9. august til rejselederen Jens P. Petersen - tlf. 53 61 00 23 eller Ole G. Nielsen - tlf. 53 58 40 16.

NB.

Jens P. Petersen oplyser, at der allerede nu er så mange tilmeldinger, at turen til Holland gennemføres, men der er stadig ledige pladser. Ligeledes beretter æresmedlemmet at hans ekspedition til Nordkapp 5.-11. juli gennemføres, og her er der også ledige pladser. Oplysninger om alt vedr. turene fås ved henvendelse til Jens P. Petersen 53 61 00 23.

Knuth Becker – elev på Asdal

Den 1. november 1906 kom et nyt hold elever til Asdal, og blandt dem var den senere forfatter Knuth Becker. Omkring 30 år senere udnyttede han sine oplevelser på gården i romanen »Uroligt Forår II«.

Gårdens navn er i romanen »Klitgård« og ejeren hedder hr. Hansen. Forfatteren er romanens hovedperson og går under navnet Kaj Gøtsche.

Kaj var året før kommet hjem fra den strengt indremissionske opdragelsesanstalt »Sjællands glæde«. Da dette ophold ikke efter hans faders mening havde haft den ønskede virkning, var Kaj meget mod sin vilje blevet fæstet til Asdal som elev for tje- nesteåret 1906-07.

Der stod ganske vist noget i stillingsannoncen om sædelig van- del, som bekymrede fader Gøtsche, men det så den gamle Ole- sen, som aftalte fæstemålet stort på. Årslønnen blev aftalt til 100 kr.

De nye elever ankom først på dagen og benyttede lejligheden til en tur i marken og til at bese gården og beundre dens avance- rede indretning og det sidste nye i landbrugsmaskiner. Men det er mørkt, da Kaj ankommer med sin puf og sin »spindemaskine«. Han er blevet hentet af Lars forkarl, der alligevel skulle til Hjør- ring efter et læs kraftfoder.

Kaj finder sine medtjenere forsamlede i den nye moderne ko- stald, som han skildrer således: »En mægtig kostald med hvid- kalkede hvælvinger. Lang cementeret sidegang. Båsene to og to i 12 rækker på tværs med ophøjede midterfodergange imellem. Forsænkede mugegange med glatte cement-grebninger og fløj- døre ud fra hver gang.«

Det er malketid, og op fra næsten alle tværbåse mellem brune, røde og brogede knortede korygge står festlige strippelyde ind i bindselraslen, klovgliden og enkelte »drøveligt orglende kodyrn«.

De andre elever havde tidligere på dagen været i kostalden, hvor de havde beset kvægbesætningen og studeret kontroltav- lerne, der gav oplysninger om hver kos ydelse m. m.

Det var noget nyt og et indlysende fremskridt. De følte, at de virkelig var kommet i en plads, hvor de kunne lære nye »skikke og forhold«, som der stod i annoncen. De nød nu hyggen i den lu- ne kostald, der kun var oplyst af to flagermuslygter i hver af tværbåsene.

Efterhånden samlede eleverne sig i en klynge bag avlstysten »Nero«, hvor den rødhårede Nørgaard holdt foredrag om den store tyrs lyder og dyder.

For at gøre sig bemærket og komme med i fællesskabet, spør- ger Kaj midt i tyresnakken: »Har I været oppe at se skinkebe- net«. Nørgaard fortsætter uanfægtet. Kaj står og føler sig til ov- ers, men får så øje på en gammel blød hat inde mellem de to nær- meste små gule hjorteagtige jerseykøer. Han svinger høfligt goddaende med kasketten.

Nørgaard ser undrende på ham: »Do ska int' sto her ve røven å hils, do ska da go te mulen så.« Kaj føler sig helt til grin.

Denne dialog blev indledningen til et livslangt venskab mellem de to ulige gemytter.

Der var syv elever på Asdal ialt. Kaj var den yngste og fik som omtalt kun 100 kr. i årsløn. De øvrige seks var fra 20 til 22 år og fik fra 200-250 kr. i løn. Men så blev der også lagt vægt på oplæ- ring. Niels Olesen var landbrugskandidat og anerkendt som en dygtig og fremskridtsvenlig landmand.

Eleverne havde fuld arbejdstid, og om vinteren tillige to ugentlige undervisningstimer.

To af eleverne nød mod nedslag i lønnen familiær stilling og spiste sammen med herskabet og forvalteren. De fem andre ele- ver spiste for sig, i et lokale ved siden af folkestuen. Det hed mellembordet. Morgenmåltidet bestod af kogt mælk og rug- brødssopper. Det kendte Kaj fra »Sjællands Glæde«, men det bød ham stærkt imod at søbe af fællesfad. Han vægrede sig læn- ge, men måtte til sidst give sig. Ellers klager han ikke over ko- sten.

Hver elev og forkarlen havde sit spand heste at sørge for og kø- re med. På slaget 6 blev der ringet med gårdklokken og fra Laes-forkarl lød ordren: »tøwet på.« Hvorpå de 8 spand drog af gårde med forkarlen i spidsen og yngste elev til sidst.

Arbejdsdagen var lang og trættende. Kl. 4.30 blev de vækket til staldarbejde, inden de drog i marken. Fyraften varierede fra kl. 6 om efteråret til 7.30 om sommeren.

Knuth Becker sagde da også til sig selv, at når han blev 18 år og selv kunne bestemme, ville han i hvert fald ikke være land- mand. Han var da allerede begyndt at skrive »lapper«. Han leve- de mest i sin egen fantasiverden og var til forskel fra de andre elever stærkt interesseret i stedets sagnhistorie: Carl Pølse, borgvoldene, skinkebenet og sporet efter de svenske ryttersab- ler i laden. Han virker nærmest som en hund i et spil kegler i det barske karlekammermiljø; men han har åbenbart en charme, der bevirker, at han har et godt forhold til de øvrige tjenestefolk og herskabet.

Han har stor respekt for herregårdsfruen med de sorte, gni- strende øjne. Det går lettere med Niels Olesen, der skildres som en venlig, men noget stresset husbond.

Da Kaj med lidt dårlig samvittighed møder op for at hæve sin årsløn på 100 kr. og erfarer, at hans fader allerede har fået pen- gene udbetalt, bliver han så nedtrykt, at hr. Hansen (Olesen) rundhåndet lægger en ekstra tier på bordet.

Beretningen om Knuth Beckers ophold på Asdal har bevisligt mange autentiske træk, og er et tidsbillede af stor litterær og hi- storisk værdi.

Ingv. Mølbjerg

60 år

Den 16. juni 1992 fylder ejendomskonsulent Anders Frederik- sen, Hobro 60 år.

Anders Frederiksen, der fødtes i Ølgod blev agronom i 1955, og efter en tid i forsvaret blev han i 1957 ansat i Morsø Landbo- forening, og efter endnu et par skift, kom han i 1965 til Maria- ger og Omegns Landboforening som økonomikonsulent.

Efter 14 år ændredes stillingen til ejendomskonsulent med henblik på ejerforhold og generationsskifte.

Anders Frederiksen har kontor i Hobro og er ansat som ejen- domskonsulent i fire foreninger, nemlig: Mariager og Omegns Landboforening, Hobro og Omegns Landboforening, Ommer- syssel Landboforening samt Ålborg Amts Familiebrug.

For to år siden blev Anders Frederiksen, de fire landbofor-

eninger og Dansk Slægtsgårdsforening enige om, at det ville være til fælles bedste, om Anders Frederiksen også blev konsu- lent for Slægtsgårdsforeningen.

Adskillige medlemmer har haft stor nytte af Anders Frederik- sens rådgivning, og det er allerede lykkedes at opnå kontakt med alle egne af landet.

Foruden arbejdet som konsulent ved generationsskifte har Anders Frederiksen stor historisk interesse. Såvel det landbo- retslige som det landbohistoriske har været emner, som Anders Frederiksen har glædet Slægtsgårdsbladets læsere med.

Vi ønsker tillykke med fødselsdagen og sender hilsen til hele familien i Hobro.

OGN

NYT fra kredsene

Vejle Amt

Den 23. januar 1992 afholdtes møde på Børkop Vandmølle – en af Vejleegnens perler. Der var mødt 40 deltagere.

Mødet begyndte med generalforsamling. Derefter holdt lærer Johs. Rabæk foredrag og viste lysbilleder – »På opdagelse mellem danske Herregårde«. En meget interessant og smuk skildring.

Sommermødet agtes afholdt som aftenmøde den 16. juni 1992 kl. 19.00 hos fru Dorthe Nissen, »Serritslevgård«, hvor parken og hovedbygningen står åben for besøgende mod entré. Der kan også serveres kaffe.

Holger B. Juul

Lolland-Falster kreds

Onsdag den 26. februar 1992 afholdt kredsens årsmøde på Forsamlingsgården i Toreby. Kredsens formand Jens Peter Skov Jensen aflagde beretning om arbejdet i kredsens i 1991. Omtalt blev kredsens protest til Storstrøms Amt om forslag til skovrejsning i amtet. Der blev i juli lagt blomster på tidligere landsformand H. M. Markersens grav på Taagerup kirkegård. Sommerudflugten til Rostock og godset Hohen Luckow lidt syd for Rostock, hvor havde været 70 deltagere den 6. september 1991. Desværre var der ikke plads nok i bussen til at få flere med. Formanden omtalte videre hans deltagelse i to hovedbestyrelsesmøder.

Kredsens medlemstal er 163. Der har været 5 udmeldelser og 5 indmeldelser.

Regnskabet for kredsens kasse blev aflagt af Knud Markersen. Der er en kassebeholdning på kr. 8.092,00, som er opstået ved overskud af de senere års sommerudflugter. Regnskabet er revideret af gdr. Ove Jensen, Arninge.

Valg til kredsens bestyrelse. Den siddende bestyrelse er valgt for to år, og perioden udløber til næste år. Der var ingen valg at foretage, idet ingen havde ytret ønske om at udtræde af bestyrelsen.

Under eventuelt blev efterlyst forslag til udflugt i 1992. Bestyrelsen foreslog at tage en tur til Skåne. Det ville blive en lang dag, men det var der tilsyneladende ingen, der havde noget imod. De seneste års udflugter har været meget langvarige. Bestyrelsen arbejder videre med forslaget eller finder eventuelt et andet.

Herefter var der foredrag ved Søren Hald fra Storstrøms Amts mejlkontor om *vandmiljøplanen*, hvad den går ud på, og hvad den vil betyde for landbruget i fremtiden. Der er på amtets mejlkontor ansat 70 medarbejdere opdelt i forskellige afdelinger, som hver for sig tager sig af forskellige ting.

I 1970 var der ingen særlige problemer, men i 1980'erne voksede iltvindet i havet og i 1986 fandt man nogle døde hummere i Kattegat. Dette gav anledning til at miljøministeren den 3. januar 1987 fremsatte lovforslag om miljøet i havet. Forholdet mellem havets indhold af kvælstof og fosfor blev omtalt. Kvælstof fra landbruget udgør 70%, fra rensesanlæg 109. Fosfor kommer 60% fra rensesanlæg. Der er mange målestationer i amtet, som måler disse mængder fortløbende.

Lovens hensigt er, at kvælstofindholdet skal reduceres med 50% og fosforindholdet med 80%. Landbruget skal nedsætte kvælstof i afløbet med 49% og forfor med 91%. Der skal bygges gylletanke til opsamling af 9 måneders gylleafløb. 65% af markerne skal være grønne for at formindske nedsvivningen. Inden 1/1 1993 skal rensesanlæg være udbygget. I 1990 er der målt afløb på 3 kg kvælstof pr. ha fra udrykkede arealer. 24 kg fra udrykkede i gennemsnit, varierende mellem 14 og 34 kg. Fra efterårsgødede arealer er der målt 35 kg afløb.

Efter foredraget udspandt der sig en meget livlig diskussion og mange spørgsmål blev besvaret. Det viste sig, at Søren Hald har en fortid i landbruget og derfor var godt kendt med de vanskeligheder, miljøloven kunne forårsage for landbruget. Vanskelighederne var nok størst for de økologiske landbrug, der udelukkende bruger animalske gødningsstoffer, der giver den største nedsvivning.

Knud Markersen

Ribe Amtskreds

Mandag den 24. februar afholdtes vintermøde med generalforsamling.

Vi mødtes på Niels Nygaards svineslagteri »Landgrisen« i Varde. Her fik vi en meget interessant redegørelse for slagteriet og dets drift. Svinene producerer Niels Nygaard selv, og de transporteres til slagteriet på en måde, der ikke giver dem stress.

Efter slagteribesøget samledes man på Højskolehjemmet, hvor generalforsamlingen blev afviklet med genvalg til alle.

Derefter holdt kredsformanden Carl P. Jensen et foredrag om Varde by, der i år har 550 års købstadsjubiléum.

Kredsens afholder *sommermøde* mandag den 6. juli kl. 19.30 hos Ejnar Gammeltoft, Gammeltoftgård ved Henne.

C. P. Jensen

Sjælland Syd

Sjælland Syd afholdt generalforsamling på Sydsjællands Landbrugsskole i Lundby, hvor forstander Karsten Urup bød velkommen og fortalte lidt om skolen.

På generalforsamlingen valgtes to nye bestyrelsesmedlemmer – Solveig Holtet-Kristiansen, Tostrupgård, Møn og Bente Jensen, Fjordgård, Lundby.

Efter generalforsamlingen fortalte tidligere gårdejer Kurt Henriksen om sit spændende liv og om Køng sogns historie.

Dagen sluttede med besøg på skolens landbrugsmuseum, hvor man kunne have brugt meget mere tid.

Bustur den 12. maj med besøg hos Lotte og Ole Nielsen, »Brønsgård« på Orø og hos Kirsten og Erling Svendsen »Nysø« ved Hvalsø.

Indbydelse med nærmere program udsendes.

Meta Larsen

Sjælland Syd indbyder til halvdagstur torsdag den 25. juni.

Kredsens besøger to gamle slægtsgårde. Først Grevensvænge lidt syd for Næstved, som ejes af godsejer Henrik Wolff-Snedorff. Gården drives med planteavl og specialafgrøder (grønsager). Fru Wolff-Snedorff dyrker roser, som tørres og behandles til dekorationer.

Fra Grevensvænge går turen til Ellekildegård i Nestelø, som ejes af Irene og Hans R. Hansen. Denne gård drives også med ren planteavl. Hans R. Hansen er timelærer på Sydsjællands Landbrugsskole og medlem af Fladså kommunalbestyrelse.

Ellekildegård ligger ved landevejen mellem Næstved og Mogenstrup, nær ved »Fasans« losseplads i Fladså kommune.

Børge Nielsen

Himmerlandskreds

Generalforsamling afholdes torsdag den 30. april kl. 19.30 i Skivumkrat. Efter generalforsamlingen er der »syng med« til Lars Palles musik.

Efter kaffen og æbleskiverne (45 kr.) vil Venstres landbrugspolitiske ordfører Chr. Majdal, MF give sit bud på, hvordan vi bør stemme den 2. juni. Derefter debat.

A. C. Winther Hansen

Midtjysk kreds

Kredsen indbyder til følgende arrangementer: Mandag den 15. juni kl. 19.00 besøg på pumpefabrikken »Grundfos« i Bjerringbro. Rundvisning og evt. et lettere traktement. – Deltager antal max. 60 pers., derfor gerne tilmelding til formanden på telefon 97 54 70 31.

Lørdag den 1. august kl. 13.00 besøg på gasdepot i Lille Thorup (frakørsel Viborg-Løgstør landevejen nær Ulbjerg). Kaffe på Hjarbæk Kro med efterfølgende ordinær generalforsamling.

Derefter besøg på slægtsgården »Vordegård« hos familien Villumsen. Olaf Villumsen er medlem af bestyrelsen for Midtjysk kreds, og han har noget at fortælle!

Som sædvanlig indbydes også nabokredsens.

N. Klode

Sønderjylland Syd

Sønderjylland Syd afholder sin årlige sommerudflugt torsdag den 16. juni til Tørning Mølle ved Haderslev. Vi samles ved Tørning Mølle kl. 19.00. Fhv. slagteriformand Jørgen Fallesen viser rundt og fortæller om de forskellige seværidgheder. Omkring kl. 21.00 samles vi på Tørning Kro, hvor Jørgen Fallesen vil uddybe stedets historie.

Mød talrigt op og tag naboen med!

NB

Bestyrelsen

Denne omtale gælder som indbydelse, der fremsendes ikke nogen yderligere indkaldelse, så notér dagen.

Vestsjællandskredsen

Sommerudflugten afholdes torsdag den 18. juni, og kredsen vil besøge Samsø. Program for dagen tilsendes, men reservér allerede nu dagen.

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere Vibeke og Holger
Brandt Hansen
»Slettegaard«
Slettegårdsvej 2
3730 Nexø

Gårdejere Jytte og Ole Ilum
»Højrupgaard« I/S
Højrupvej 49
5750 Ringe

Gårdejere Charlotte og Kjeld Hansen
»Markersdal«
Darketvej 13
4970 Rødby

Gårdejer Jens Georg Hansen
»Søndregaard«
Rønnevej 105, Nylars
3720 Åkirkeby

Gårdejer Bent Moss
»Chrestensminde«
Engom Møllevej 10, Engom
7120 Vejle Øst

Gårdejer Tage Laursen
»Kærlund«
Bugtrupmøllevej 6
8560 Kolind

Gårdejere Else og Harald Ostenfeld
»Damgaard«
Viborgvej 93, Kvorning
8830 Tjele

Sine og Gunnar Mathiasen
Lindegårdsvej 70, Tvede
8900 Randers

Gårdejer Peder Kjeldgaard Klit
»Strandgaarden«
Kollerup Strandvej 217
9690 Fjerritslev

Gårdejere Birthe og Folmer Mølbak
»Ødegaard«
Elkærvej 11, Tversted
9881 Bindslev

Jens Jørgen Krogh
Møllevangen 5, Hørdum
7752 Snedsted

Lis og Harry Ejdrup
Bakkebo 36
9240 Nibe

Gårdejere Alfred og Knud Vestergård
»Vestergaard«
Mygdal Kirkevej 73
9800 Hjørring

Gårdejere Jytte og Henning Matthiesen
»Jennelgaard«
Sdr. Alslev Strandvej 19
4800 Nykøbing F

Gårdejere Sigrid og Verner Hansen
»Toftegaard«
Kildevangen 6
4571 Grevinge

Gårdejere Anne og Erik Knudsen
»Slesvigsminde«
Skibbyvej 56
4050 Skibby

Gårdejere Dorthe og Jørgen Larsen
»Rønnelund«
Nykøbing Landevej 6, Gudum
4200 Slagelse

Grethe Larsen
Bøgevej 11
4653 Karise

Gårdejere Lone og Frede Jensen
»Toftegaard«
Toftevej 19, Mortenstrup
4174 Jystrup Midtsj.

Gårdejere Bente og Arne Larsen
Sneslevvej 37
4250 Fuglebjerg

Gårdejere Ruth og Knud Jensen
»Enrum«
Hornbækvej 992, Horneby
3100 Holbæk

Gårdejere Charlotte og Orla Jacobsen
»Lundegaard«
Rønnevej 11
3770 Allinge

Gårdejere Kiss Knak og Jens Sassersen
»Myregaard«
Myregårdsvej 14
3751 Østermarie

Gårdejer Tage G. Hansen
»St. Risegaard«
Risevej 9
3751 Østermarie

Gårdejer Niels Holm-Kofoed
»Brogaard«
Brogårdsvej 33, Nyker
3700 Rønne

Gårdejer John Ole Kofod
»Egesgaard«
Rønnevej 53
3730 Nexø

Tilmelding til Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde på Hotel Rebild Bakker den 30. og 31. maj 1992.

Tilmelding kan kun ske skriftligt, gerne hurtigst muligt, til Slægtsgårdsforeningens kasserer og sekretær Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte, senest den 30. april, hvorefter deltagerliste m. m. vil blive fremsendt sammen med girokort til indbetaling af mødeudgifter.

Følgende deltagere tilmeldes (skriv tydeligt):

Stilling: _____

Navne: _____

Adresse: _____

Telefon: _____

Ønsker at køre med bus om søndagen _____

Ønsker at køre hele turen med bus fra Fyn/Sønderjylland med påstigning i nærheden af _____

Ønsker at køre med bus fra Sjælland fredag med påstigning i nærheden af _____

Frokost lørdag á 120,00 kr. _____ personer

Eftermiddagskaffe á 35,00 kr. _____ personer

Middag, incl. fællesudgifter á 235,00 kr. _____ personer

Frokost søndag incl. fællesudgft. á 135,00 kr. _____ personer

Hotellophold fra lørdag til søndag

Dobbeltværelse á 500 kr. _____ værelser

Enkeltværelse á 385,00 kr. _____ værelser

Hotellophold fra fredag til lørdag

Dobbeltværelse á 500,00 kr. _____ værelser

Enkeltværelse á 385,00 kr. _____ værelser

Skrift om Gunderup kirke á 10,00 kr. _____ stk.

Alle udgifter vil blive opkrævet på giro.

Kupon til egen erindring

Ønsker at køre med bus om søndagen _____

Ønsker at køre hele turen med bus fra Fyn/Sønderjylland med påstigning i nærheden af _____

Ønsker at køre med bus fra Sjælland fredag med påstigning i nærheden af _____

Frokost lørdag á 120,00 kr. _____ personer

Eftermiddagskaffe á 35,00 kr. _____ personer

Middag, incl. fællesudgifter á 235,00 kr. _____ personer

Frokost søndag incl. fællesudgft. á 135,00 kr. _____ personer

Hotellophold fra lørdag til søndag

Dobbeltværelse á 500 kr. _____ værelser

Enkeltværelse á 385,00 kr. _____ værelser

Hotellophold fra fredag til lørdag

Dobbeltværelse á 500,00 kr. _____ værelser

Enkeltværelse á 385,00 kr. _____ værelser

Skrift om Gunderup kirke á 10,00 kr. _____ stk.

Alle udgifter vil blive opkrævet på giro.

Returadresse: Inger M. Hansen, Bjerggårdsvej 9, 2840 Holte

Spillemandsmuseet i Rebild

Ved årsmødet bliver der både lejlighed til at høre Rebildspillemandene og se Spillemandsmuseet, der er meget mere end musik.

Museets historie og arbejdsområder

Rebildmuseets historie tager sit udgangspunkt i den hjemstavnsforening (Himmerlandsforeningen for Skørping og Omegn) der blev oprettet i 1949, hvor et af denne forenings formål var at arbejde for bevarelsen af den lokale danse- og folkemusiktradition. Himmerlandsforeningen er i dag støtteforening for museet.

I 1951 blev der købt en grund i Rebild bakker og her opførtes den første museumsbygning, der både skulle være samlingssted for nordjyske spillemand og tillige rumme udstillinger om egnens historie og kultur.

To af foregangsmændene til disse initiativer skal nævnes her, nemlig skovløber Emil Blicher og spillemanden Ewald Thomsen. Der blev efterhånden opbygget en samling fra Midt- og Østhimmerland, og bygningen blev udvidet to gange, så museet kom til at fremstå som en trelænet gård.

I 1963 nedbrændte museet fuldstændig, men ved stor velvilje fra egnens befolkning og forskellige fonds, lykkedes det at rejse den eksisterende museumsbygning.

Museet er i dag en selvejende institution, der varetager forskellige arbejdsområder. Museumsaktiviteterne koncentrerer sig om indsamling af materiale til belysning af Roldskovområdets kulturhistorie, befolkning og erhverv gennem tiden. Der lægges især vægt på skovens betydning for befolkningen generelt, men også specielt på skovbrugets udvikling.

Den brede indsamling af kulturhistoriske minder foregår i Roldskov området, medens materiale til belysning af skovbrugets historie, indsamles i hele Nordjylland.

Center for Musikalsk Folkekultur

Helt fra oprettelsen i 1951 har museet i Rebild været hjemsted for folkemusikkens udøvere. En lang række nordjyske spillemand har gennem årene været tilknyttet museet og det efterhånden landskendte spillemandslag.

På denne måde er det lykkedes at videreføre nordjyske folkemusiktraditioner i en ubrudt linie fra generation til generation. Rebild Spillemandslag er i dag med til at sikre denne kulturarv, idet de gamle sørger for oplæring af de nye.

Folkemusik og -dans er i dag en udbredt fritidsforholdelse og takket være en omfattende undervisningsvirksomhed, der via museets aftenskole blev startet i begyndelsen af halvfjerdserne, er der nu mulighed for hver vinter at følge undervisning i instrumentalmusik, sammenspil og dans. Også her lægges der vægt på at give de nordjyske traditioner en fremtrædende plads i undervisningen. Folkedansen varetages af Rebildkvadrillen, der også har hjemsted på museet.

Som et led i bevarelsen af folkemusiktraditionerne udføres der fra museets side aktivt indsamlingsarbejde i Nordjylland, dels i form af båndoptagelser med traditionelle folkekunstnere, og dels materiale i form af nodebøger, visehefter, optegnelser, instrumenter, fotos, lakplader m. v. Dette materiale opbevares i det »Regionale arkiv« for musikalsk folkekultur på museet. Her foregår der også registrering og bearbejdning af det indkomne materiale. Der er nu også kommet et formidlingsarbejde i gang, idet man som medlem af Foreningen for Musikalsk Folkekultur i Nordjylland et par gange om året modtager »pakker«, der indeholder eksempler på noder, viser, beretninger m. m. fra de aktuelle indsamlinger.

Museets udstillinger

Jagt og skovbrug

Udstillingen koncentrerer om arbejdet i skovene, før mekaniseringen satte ind efter 2. verdenskrig. Der vises skovredskaber, et skovfogedkontor og fotos fra private og statslige skovdistrikter. Endvidere jagtvåben, fælder og endelig en afdeling om krybskytteri i Rold Skov.

Hjemstaven - sådan boede de

Køkken med åben ildsted. Stadsstue fra ca. 1900. Bondestue med inventar fra midten af forrige århundrede og kopier af originale himmerlandske folkedragter. Mindre udstillinger af husflidsarbejder og legetøj. Skiftende billedudstillinger fra Rold Skovområdet og Skørping kommune.

Erhvervsudstillinger

Her vises eksempler på håndværk, som fandtes på egnen i ældre tid, og som ofte var afhængig af de råmaterialer, der kunne hentes i skovene. - Det gælder bl. a. træskomanden, kulsvieren og pottemageren. Smed, karetmager og tækkemand hører landbo-kulturen til - skomageren var en af stationsbyens nye håndværkere, der dukkede op i slutningen af 1800-tallet.

Musikstuen

Musikinstrumenter, billeder og noder med tilknytning til den musikalske folkekultur i Nordjylland.

1. sal - Vævestue, dragtudstilling samt dansesal med buster af gamle spillemand.

Den jyske skovhave

I forbindelse med den jyske skovhave har vi et lille skovbrugsmuseum, hvortil der er gratis adgang.